

4.Повітряний кодекс України від 19.05.2011 № 3393-VI. Дата оновлення: 13.02.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17>. (дата звернення: 10.06.2020)

5.Алексєєв С. О., Білоцерковець Д. О. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 106 Повітряного кодексу України (щодо адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу)». URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GH6LG00A.html (дата звернення: 10.06.2020)

Калітенко Оксана Михайлівна,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВУ ПРИРОДУ ЕЛЕКТРОННИХ РЕЄСТРІВ ТА ЇХ МІСЦЕ В СИСТЕМІ ОНОВЛЕНОГО ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Процес оновлення цивільного законодавства, що став життєвою потребою суспільства на протязі останніх 5-10 років, законодавчо «стартував» в липні 2019 року[1]. І хоча світова проблема пандемії коронавірусу оголила величезну кількість інших проблем в усіх сферах людського життя і дещо змістила на другий план заявлений раніше процес рекодифікації, все ж таки реформування і принципове оновлення цивільного законодавства залишається життєво необхідним і актуальним.

Історичний аналіз різних етапів реформування цивільного законодавства яскраво свідчить про традиційні підходи і збереження основних давньоримських підходів для таких кодифікацій та рекодифікацій. Тобто можна констатувати той факт, що всі оновлення цивільного законодавства, які відбувалися раніше ґрунтувалися на погляді «назад в минуле», базувалися на класичних інститутах римського приватного права. Аналогічний підхід до сучасної рекодифікації цивільного законодавства (права) намагаються зберегти і представники робочої групи з розробки оновленого цивільного кодексу України, зводячи основні проблеми рекодифікації до спростування господарського права.

Однак такий підхід варто вважати щонайменш дискусійним, якщо і не взагалі неприйнятним. Сучасний рівень розвитку технологій і людства потребує нетрадиційної «нової» рекодифікації – із першочерговим врахуванням новацій в суспільстві і праві, із концептуально новими підходами до регулювання суспільних відносин, а не тільки і не стільки базуючись на традиції в праві.

Так, наприклад, будь-яке сучасне оновлення цивільного законодавства неможливо уявити сьогодні без врахування і визначення місця в суспільних

відносинах продуктів розвитку інформаційних технологій, зокрема, таких, як електронні ресурси.

Життя яскраво свідчить, що в минулому залишаються аргументи про неможливість їх використання і застосування внаслідок відсутності Інтернету або неможливості і невміння користуватись комп'ютером. Сучасне суспільство вже сьогодні з впевненістю можна назвати Інтернет – суспільством. Переважна більшість людського населення планети Земля не уявляє освітню, професійну, соціальну і навіть побутову діяльність без можливості он-лайн взаємодії. Всесвітній карантин став яскравою демонстрацією того, що більшість сфер суспільного життя не зупинилися внаслідок неможливості спілкування офлайн, а лише отримали новий формат реалізації і функціонування. Саме тому проблеми пов'язані із визначенням правової природи і правового статусу сучасних електронних ресурсів (зокрема електронних реєстрів) потребують негайного обговорення і вирішення.

На теренах вітчизняної науки не велика кількість правників займається правовими аспектами застосування електронних реєстрів (інформації з електронних реєстрів) в цивільному обороті. Так, наприклад, Когут Н.Д. досліджує в своїх роботах окремі аспекти систематизації та застосування електронних реєстрів та робить висновки про перспективність і майбутню масштабність застосування таких реєстрів в житті людства в цілому (навіть незалежно від державності) [2].

Визначаючи сутність електронних реєстрів більшість фахівців погоджуються з визначенням електронного реєстру, як автоматизованої інформаційної бази, що має юридичне значення. Тобто інформація, яка зібрана в реєстрі використовується, як підстава виникнення, трансформації або припинення різного роду правовідносин (не тільки цивільних, а й кримінальних, адміністративних, трудових, тощо). Крім того, інформація, що міститься в реєстрі виступає у якості належного доказу в судових провадженнях різного виду та рівня.

На сучасному етапі виділяють наступні види реєстрів: державні, приватні, публічно-приватні та технічні. Державні реєстри – інформаційні бази найвищого рівня суспільної значущості. Як правило, це систематизовані бази даних про об'єкти, суб'єкти та їх правовий, економічний, природний чи соціальний статус, процес створення та функціонування яких впроваджено на підставі відповідних нормативно-правових актів та держателем яких є уповноважені органи державної влади або спеціально створені ними державні підприємства.

Приватні реєстри – це систематизовані бази даних про різні об’єкти, суб’єкти та їх правовий, економічний, природний чи соціальний статус, ведення яких покладено імперативними нормами законодавчих актів на відповідні господарюючі суб’єкти, такі як підприємства, установи та організації з метою дотримання прав та інтересів різних суб’єктів права.

Публічно-приватні реєстри – це систематизовані бази даних про різні об’єкти, суб’єкти та їх правовий, економічний, природний чи соціальний статус, ведення яких покладено імперативними нормами законодавчих актів на суб’єктів зі спеціальним правовим статусом, які, як правило, мають правозастосовчі повноваження і можуть бути як державними, так і приватними, мова йде про нотаріусів, банки, крім того, сюди можна віднести реєстри органів місцевого самоврядування.

Технічні реєстри – це облік певних технічних характеристик об’єкту чи фіксація певних фактів за допомогою технічних засобів, право на здійснення яких прямо передбачено або не заборонено законодавством, до таких реєстрів можна віднести облік технічних умов та стандартів виготовлення різної продукції, аудіо та відеозаписи подій (як доказова база), електронно-цифрові реєстри: облік хронології створення документів, облік електронних листів тощо. На жаль, аудіо та відео записи згідно чинного законодавства можуть бути допустимою доказовою базою в судових провадженнях лише у разі наявності дозволу особи, яку знімали на здійснення такого запису, або особу має бути попереджено про зйомку в громадських місцях, приміром шляхом напису на дверях тощо.

Окремої уваги заслуговує сьогодні необхідність систематизації всіх реєстрів в єдину інформаційну базу. Таку базу прийнято називати реєстром реєстрів. Її прототип передбачений Законом України «Про публічні електронні реєстри», який був прийнятий в першому читанні 31.10.2019 року. Звертає на себе увагу інноваційний підхід до визначення об’єкту публічних електронних реєстрів. Так згідно із статтею 5 Закону України «Про публічні електронні реєстри» першою групою об’єктів виступають фізичні особи. І тут виникає питання. Чи може бути об’єктом електронного реєстру фізична особа, а не інформація про неї? Виходячи із того, що будь-який реєстр це систематизована база інформації, думається, що фізична особа не може бути об’єктом. Об’єктом має визначатися інформація про фізичну особу.

Однак, якщо підтримувати філософську позицію про те, що випадковостей не буває, сама тенденція зміни правового статусу фізичної особи (людини) із суб’єкта в об’єкт електронного реєстру може свідчити про

втрачання людиною свого пануючого статусу у світі. Технології змінюють підходи і розподіл ролей на планеті Земля.

ЛІТЕРАТУРА:

1. «Про утворення робочої групи щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України». Постанова Кабміну від 17.07.2019., № 650. Інтернет-ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/650-2019-%D0%BF#Text>

2. Когут Н.Д. Організаційно-правова роль державних та інших реєстрів в забезпеченні безпеки суспільного ладу та прав людини. // Інформація і право,

2016, № 2(17), с.43-50. Інтернет ресурс: <http://ippi.org.ua/kogut-nd-organizatsiino-pravova-rol-derzhavnikh-ta-inshikh-re%D1%94striv-v-zabezpechenni-bezpeki-suspilno>. Дата відвідування 11.06.2020.

Кирилюк Алла Володимирівна,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права інтелектуальної
власності та корпоративного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВОВА ВРАЗЛИВІСТЬ ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В МЕРЕЖІ

В останні кілька років глобальна мережа Інтернет надає своїм користувачам все більше і більше можливостей. Поява «кіберпростору» кардинально змінює сформований уклад життя людей, в силу якого воно стає незамінним атрибутом повсякденності, дозволяє отримати не тільки необхідну інформацію, а також заробляти, проводити дозвілля, замовляти товари та послуги. У подібних реаліях людині необов'язково безпосередньо контактувати з людьми, що надають відповідні товари, роботи, послуги, оскільки вона може здійснювати всі вищезазначені операції дистанційно.

Крім зручностей і швидкості доступу до необхідних сервісів, Інтернет також породжує серйозні проблеми, не тільки для економіки України, а й для всьогосвіту. Найбільш актуальною з них прийнято вважати цифрове піратство, яке представляє собою незаконну практику споживачів скачування об'єктів авторського права в цифровій формі. Разом з тим, цифрове піратство проявляється в незаконному розповсюдженні, копіюванні захищених об'єктів, без отримання дозволу правовласниками і виплати останнім відповідної грошової компенсації [1, с. 15]. Зазначені протидії правних дії приносять мільярди збитків компаніям, що займаються цифровою дистрибуцією. Однак у зв'язку з тим, що неможливо відстежити абсолютно кожне скачування того чи іншого контенту, ці цифри (що збитки компаній)